

כאן שם גנב כל עיקר, דהא ליכא מעשה גניבה כלל כאשר בע"כ מוכיח ב', דאם זורקים לו הגניבה בע"כ לחצירו הרי אין כאן מעשה גניבה, וא"כ מה שייך "בעל כרחו" בגניבה, והיינו כד' רש"י "אי שד" אינש על כרחיה", והלא אין כאן מעשה כלל.

ונראה דמכאן יסוד למה ששמעתי משכנר הימים מפי מו"ר מרן זללה"ה וכן ראיתי בס' קה"י כמוזכר סי' * דאך בחצר בעי מעשה, אבל ביד ממנש אין חנאי של מעשה, וכגון נכנסה גניבה למוך ידו ונחשוך לגונבה ולא עשה שום פעולה ומעשה חייב שפיר, דבחצר הא דבעינן מעשה היינו טעמא משום דכלא"ה אין כאן שום "מעשה גניבה", ואך דהגניבה נמצאת ברשות והא לא מיקרי גניבה שהרי יסוד המחייב הוא "מעשה הגניבה" וכל דין הקנין הוא לאשוויי מעשה גניבה כנ"ל, וע"כ בחצר דהוי אך "סיבת קנין" אבל אין כאן "מעשה קנין", וזוה לא סגי למיקרי מעשה הגניבה, וע"כ בעינן נעל בפני לאשוויי מעשה גניבה. אבל בגוונא דחופס בידו הגניבה אין לך מעשה גניבה גדול מזה, וסו לא בעינן. ומעשה שפיר משכח"ל גניבה בע"כ, בגוונא דשד' לידו, דלו יצור דהוי מהני בע"כ - כלומר דהוי סגי בדעת אחר לאשוויי גניבה - הוי הפסיקה יד' מעשה גניבה שפיר וא"ש היטב [ולשון רש"י דשד' בע"כ היינו בשד' לידו או לחיקו ולא בחצירו, וא"ו דוחק דהא דייקנן השתא אי לא כתיב חצר דעל זה הלא באים ללמוד השתא וא"ש].

טו) ברש"י ד"ה אימא: "מדעתיה נמי לא תיקני ליה חצרו אם לא משך כגון נכנסה לחצרו ונעל בפניה", ונ"ב מה שהזכיר רש"י משיכה, דהול"ל אם לא נכנסה למוך ידו, דהוי הקנין המקביל לחצר, דהלא זו היא הדרשא ד"אין לי אלא ידו". והנה לדעת הסוברים - כנ"ל אומ' ג' - דלרש"י ל"מ קנין יד בממון וא"כ ה"ה בגנב, ובע"כ דהא דאין לי אלא ידו היינו הגבהה א"ש של הזכיר יד, אבל אכתי ז"ע דהול"ל הגבהה עכ"פ, ואף דאיירי בצע"מ מ"מ הא שייכא הגבהה גם בצע"מ (עין קידושין דף כ"ה ע"ב), וגם לא א"ש להנמיה"מ סימן רס"ח כנ"ל דס"ל דמהני יד לקנין בממון גם לדעת רש"י. אכן י"ל דהא איירי בצע"מ, ולא משכח"ל קנין יד בצע"מ, דהא בעינן שיהיה כל החפץ בידו, ד"יד" לא מקרי אלא"כ הכל בידו, וכמ"ש האחרונים (יעין בחור"ג שו"ע שם, וכ"כ בנתיב"מ סי' קצ"ח סק"ג וסי' רס"ח סק"ב, וכ"ה בהגרעק"א בשו"ע סי' רכ"ב), מיהו הא אין

אלא שגמרה כאן פרשת קנינים מסוימת לקנין הגט, דקנין הגט אינו מפרשת קנינים דממון דעלמא, אלא מפ' קנינים האמורה בגט בקרא דונתן בידה. וא"ש מש"כ רש"י במשנה: דקנמה לה חצירה כאלו נחתו בידה (וכן בדכ"א ע"ו כנ"ל), דהחידוש דממנחין הוא דגם חצירה מהני לקנין הגט בידה. וא"ש הא דבעינן למילף דין חצר בגנב מגט, ואף דדילמא גט שאני דסגי בנמיה לידה ומנ"ל דמהני לקנין (ופי' האמורא דזו גופא כונת הגמ' בנתיב"מ הוא דחוק וכנ"ל), ומשום דגם בגט בעינן דחקנה לה חצירה הגט, דאף דלענין הנייר סגי בנמיה גרידא (או דנקנה מאליו כנ"ל), אבל המורח שטר דהגט בעי קנין, וכיון דנחצרה דחצר מהני לקנין זה, ומשום דחצירה בידה, יש ללמוד גם לקנין ממון דחצר מהני לקנין ביד, וע"ז אמר' דשאני "גט משום דבע"כ מגרשה אבל גנב דלימיה בע"כ אימא לא", והיינו דקנין הגט כיון דיטו בע"כ, והיינו דאלים כח הצעל דיכול להקנות לה אפי' בע"כ, ע"כ סגי לה בקנין כל דהוא (ע"ד ד' הגמ' ב"מ י"א ופי' הריטב"א שם כנ"ל). והן הן ד' רש"י: "כלומר דכי יהיב ליה נמי בידה על כרחיה הוא ואפ"ה אמר רחמנא דחצירה הלכך חצירה נמי קני לה", והיינו שאין ללמוד קנין ממון דעלמא מקנין הגט דהוי דין זכיה וקנין בפ"ע וכדחזינן דמהני בע"כ. ומעשה א"ש נמי מש"כ החוס' בכחוצות להוכיח דיד מהני לקנין ממון וגניבה מהא דונתן בידה דגט, דהא בגט חזינן דיד מהני לקנין זכיה הגט, ומזה נלמד לקנין ממון דל' ע"כ מספר זאת ליעקב.

יד) עוד ברש"י: "אבל גנב דלא מיחייב אי שדייה איניש על ברחי", והנה יענין ברש"י ד"ה אימא "כגון נכנסה לחצרו ונעל בפניה", וביאר בקצוה"מ סי' שמ"ח סק"ב דבעינן מעשה לחיוב גניבה, ולא סגי בקנין לחוד. ועי' באמר"מ סי' ל"ב אומ' ב' דחידש דהחנאי של מעשה הוא רק חנאי בגניבה ולא בגזילה, כלומר דכלא נעל לא יתחייב כפל אבל באונסין חייב שפיר מדין גזלן עיי"ש. והגדר הוא דבגניבה יש דין מקוים של "מעשה" דיש דינים ואופנים בהמעשה, ע"כ בעי' "מעשה גניבה", אבל בגזילה חליא בחלום הגזילה. דהעיקר הוא לקיחת ממון חצירו, וע"כ סגי בקנין גרידא, ולא חליא אלא בדיני קנינים וליכא דין מעשה כלל. אבל בקצוה"מ שם נקט דגם בגזילה בעי' מעשה, דלכל חיובי גניבה וגזילה בעי' מעשה דוקא. והנה לפי"ז יל"ע דבגניבה בע"כ לא אף דהוי בע"כ אלא דאין

רלו. דדילמא שאני גט דאיתי' בע"כ, מ"מ כיון דחזינן דשוו קנינים לגט לענין חצר י"ל דגם לדין יד שוים הם. אכן יל"ע למאי הוצרכו תוס' להביא ממרחק לחמם ולהוכיח מגט הא בגניבה גופא כתיב יד, וכדכתיב אם המצא בידו, ואמר' בגמ' אין לי אלא ידו, ויענין במקנה קידושין כ"ו שהק' כן לשי' רש"י דלפי"מ דנקטו בשיטתו דל"מ יד בקניני ממון אלא מתורת הגבהה, דקשה מקרא דאם המצא תמצא בידו, ואין לומר דקרא היינו מדין הגבהה, דהא אמר' דחצר משום ידו איתרביא עיי"ש וצ"ע.

ובזהקדם עיין בקובץ שעורים ב"ב שם דכ' ליישב דברי מוס' ב"ב ס"ה א' ד"ה אין דכחצו חזירו כלומר שהמשה במקל ונכנסה לחזירו, דקשה דזו משיכה היא וא"כ לחזירו (והקשה כן הרש"ש) די"ל דפירשו כן אליבא דהילכתא כרבי יוחנן דמשיכה אינה קונה מדאורייתא במקום וה"ה לענין גניבה עיי"ש, והיינו דאף דלכו"ע מהניא משיכה בזכיה מן ההפקר מ"מ צעין בגניבה קנין המועיל צמו"מ. ויש להוסיף כן מד' החוס' ע"ז דף ע"ב ע"א ד"ה מאי, דעיי"ש שהקשו: "וא"מ למאי דפרשי' לעיל דקאמר דמשיכה קונה צעוד כוכבים לכולי עלמא היכא דליכא זוזי כגון צמליא וצמחנה מאי פריך ומאי מיימי ראיא מגול למקם וממכר וי"ל דס"ל דאי אינה קונה צעוד כוכבים במקום אף בגול נמי לא מקנה דלא דמיא למציאה ומחנה דבהימירא אחי לידיה אבל גול דצאיסורא אחי לידיה אי לא מהני משיכה במקום לא מהני אף בגול, ומפורש בחוס' דלכ"ל דל"מ משיכה צעוד"מ צמו"מ, אף דמהני היכא דליכא זוזי כגון צמליא וצמחנה מ"מ כיון דל"מ צמו"מ ל"מ לחיובי גזילה, א"כ ה"ה לרבי יוחנן דאין משיכה מה"מ צמו"מ לא יחייב משום גנב.

אבן נראה דבגונא דמושך לחזירו הוי המשיכה מעשה גניבה צע"ס ההכנסה לרשותו - שהוא הוצאה מרשות הבעלים - הוא מעשה גניבה צע"ס כנ"ל, ויחייב אף לרבי יוחנן ואף שלא מדין קנין חצר, אכן כ"ז כשמושך לחזירו, אבל בנכנסה הצמח מאל"י ונעל צפני' י"ל דאין כאן מעשה גניבה בגוף הגניבה כלל, ואין כאן אלא "מעשה" לקנין החצר, דענינה של חצר דהיא מופסמ ומחזיקה החפץ עבור הבעלים, והנעילה היא מוספת מעשה בגניבה ע"י החצר. כלומר דיש כאן מעשה גניבה צמולדה מקנין החצר וחלות קנין חצר דכה"מ, ואך דצעי' מעשה - והוא משום דכל המחייב הוא המעשה ומורת מעשה הקנין הוא לאשוויי "מעשה גניבה" וכנ"ל - וע"כ בחצר כל שלא נעל צפני' אין כאן מעשה גניבה כלל, רק חלות קנין בלבד, אבל בנעל צפני' הוי מעשה שפיר, אבל הכל הוא מחמת ומכח הלכות הקנין של קנין חצר, דהנעילה של החצר הוא מעשה ב"קנין חצר", ויחד עם ה"קנין חצר" יש כאן מעשה גניבה. אבל בלא"ה אין כאן מעשה גניבה כלל ודוק. והו"ש שר' רש"י "אם לא משך כגון נכנסה לחזירו ונעל צפנייה", דהוקשה לרש"י

לי אלא ידו איירי נמי בצע"מ, ובע"כ דמשכח"ל ידו בגונא דנחמו לחיקו דהוי נמי בגדר ידו (עיין בגמ' ע"ה א'), ועכ"פ הול"ל הגניבה, ומהו שהזכיר משיכה וצ"ב.

ואשר נראה דפשוטא לשון רש"י משמעה דהכי הוא הכונה, דהס"ד דלא חיקי ליה חזרו עד שימושך לחזרו, חזירו, אבל לא סגי אם נכנסה מאל"י ונעל צפני', ולפי"ז אין כונה רש"י לקנין משיכה כלל אלא למשיכה לחצר וצ"ב. והנה יש להעיר מפני מה הזכיר רש"י כאן כלל הא דונעל צפני', דאם בא רש"י לומר הא גופא דקך הוא ביסוד דין גניבה דצעין מעשה, א"כ הו"ל לרש"י מיד כד מיימי לצרייתא דאין לי אלא ידו גגו חזירו וקרפיפו מנין וכו' להוסיף הך מילתא דצעין דנעל צפני'.

ויעוין רש"י ב"מ י' ב' ד"ה גגו חזירו וקרפיפו מנין: "שאם נכנסה שם ונעל צפני' לגונבה שהוא חייב", וכן הוא ברש"י ב"מ נ"ז ב' ד"ה גגו חזירו וקרפיפו מנין: "שאם נכנסה שם ונעל צפני' לגונבה מנין שקנחה לו חזירו ומחייב כפל", והרי שהעמיד רש"י הך מילתא צעיקר הילפומא דאין לי אלא ידו וכו', אבל כאן העמיד זה כדרך אגב גבי הפירכא דצע"כ. ואשר נראה צ"ד הביאור דר' רש"י דכבר נתבאר דעיקר הדין קנין דגניבה וגזילה אי"ז כשאר קנינים דזוכה ע"י מעשה הקנין וה"נ זוכה בקניני גניבה ע"י מעשה קנין, דקניני גניבה באמת הם בגדר "חיוכים" ולא "זכויות", והזכויות באים צמולדה ממה שחייבה מורה את הגנב והגזלן והכניסה את הגניבה והגזילה לרשותו להמחייב באונסין, אלא שיסוד הדין הוא דצעי' מעשה גניבה, אף מהו הקרוי מעשה גניבה הוי אומר אי עבד מעשה קנין בגניבה כגון משיכה או הגניבה וכו"ב, דהוא מעשה קנין הפועל צעלמא, הא הוא דמיקרי מעשה גניבה ומעשה של "הוצאה מרשות הבעלים", והו"ה הגדר של מעשה קנין בגניבה, דמעשה שמועיל לקנין אילו ה"י דא"מ או שה"י הפקר הוא דחשיב מעשה גניבה. וכו"ה בקוב"ש ב"ב א"ה ש"ס (דף פ"ו ע"א), ובספר דבר אברהם ח"א סימן ג' א"ה ו' וסימן כ"א א"ה ל"ב ובחידושי הגרש"ש, והריצ"ב א' בחוס' כחוצות ל"א ב' ס"ל כנ"ל דמשיכה צרה"ר ל"מ בגניבה כיון דל"מ לקנין ר"ל, ונראה דבאמת הדין עם הקוב"ש צמדה מסוימת, אף יש בזה נפ"מ וכדיבאר.

רלז. בקובץ שיעורים ב"ב שם דהעיר דאנו למדים כל קניני ממון מחצר בגנב, ולבאורה מנין המקור לקנין חצר כלל, הלא עיקר הדין הוא מעשה של הכנסה לרשותו והוצאה מרשות הבעלים, וא"כ כיון שנכנס לרשותו אין לך מעשה גניבה יותר מזה, דהחצר הא הוי רשות. וא"כ יש כאן מעשה של הוצאה מרשות הבעלים והכנסה לרשותו אף בלי הלכות קנין של חצר [ועיי"ש דכתב דאפשר דמגניבה ילפינן דחזירו הוי כידו או כשלוחו, וידו פשיטא לן דקניא. והוא כעין מה שנתבאר לעיל בעיקר הנידון ללמוד גנב מגט ואיפכא, אכן כלפי קושיא זו אין הדבר ברור כ"כ, די"ל דאף אי אין לחצר תורת יד סו"ס הא הוי רשותו וסגי בזה לאשוויי מעשה גניבה.

מסוים בגט משום דאגיד גבי צעל, והוא חסרון של "כרימות", וכדאמר' (לקמן ע"ה ז' צ"מ ז' א') גט בידה ומשיחה צידו אם יכול לנתקו ולהציאו אללו אינה מגורשת ואם לאו מגורשת, ומשום דבעינן כרימות וליכא. וברש"י (צ"מ ז' ד"ה כרימות): הדללה, שיהיו מוצדלים זה מזה, והרי אגודים הם בחוט זה. ומבואר דאע"ג דנמינה מעלייתא הויא, וכדאמר' צ"מ שם דמאן דפסיק דמי, ושפיר קנמה את הגט, מ"מ כיון דיכול לנתקו ולהציאו אללו ואכמי אגיד גביה, ל"ה כרימות ול"מ, וה"ה הכא דכיון דהגט נמצא גם ברשותו של צעל ואכמי לא נפיק מידיה ל"ה כרימות, וכ"כ במגיה לאצ"מ סי' קל"ה סק"א אות ז' ובמוספות דרצנן בספר קהלל יעקב להמהרי"ט אלגזי אות ח'.

אך י"ל דאינו חסרון מסוים בגט, אלא שהוא חסרון כללי במקום על ידי קנין חצר, דא"א לצעל הגוף לקנות מן צעל הפירות של החצר, כגון שוכר או קונה השדה לפירות ל"מ להקנות למשכיר ולמוכר ע"י חצר כיון דלא נפיק מרשותו, ע"ד דמצינו דא"י צ"צ פ"ד ז' דחצר השותפין אין קונים זה מזה, אף אם קונים מדעלמא, והיינו משום דלא יאז מרשות המוכר, יעוין בזה בקצוה"ח סי' ר"ס סק"א, וכאשר כ' במחנ"א הל' קנין חצר סי' ג' להוכיח כן בשי' הרמב"ם דס"ל דחצר השכורה קונה למשכיר כללהלן מ"מ מן השוכר עצמו אינו יכול לקנות יעוין ש"ר"ח. וטעם זה מתפרש יותר בלשון רש"י שלא הזכיר כלל שהוא משום חסרון כרימות, והוא חידוש שיש כאן חסרון כרימות אף שאין אגידות בין הצעל לאשה צעל, רק הגט אגיד גבי צעל, ואמנם יש לדבר יסוד בד' הגמ' דע"ה כנ"ל, מ"מ כל כה"ג הו"ל לפרושי. ונפ"מ בין שני הטעמים אי מצי הצעל להקנות לאשה קנין ממון ע"י החצר, דאם הוא חסרון בגט מהני ואם הוא חסרון בחצר ל"מ. ועכ"פ נמצא לפי"ז דדוקא משום דהק"פ שייכא לצעל הוא דאינה מגורשת, אבל אם מהא לאשה קרקע דל"ש לצעל וכגון דנשחלק ממנה, ומכרה האשה הפירות לאחר והגוף שלה, מוכל להמגרש בחצר זה שפיר, כיון דלא אגיד גבי צעל רק גבי אחר ולא

חמיהה זו שהקשה בקוב"ש כנ"ל, דהא צנעל צפני' הו' מעשה גניבה צעלס אף בלא הל' קנין מחמת החצר, וע"ז הוא שכתב דא"י דאם משך יש כאן צעלס מעשה גניבה, ומהני אף בלא דינא דקנין חצר (ומחמת משיכה הא לרבי יוחנן ל"מ כנ"ל), אלא דהחידוש של חצר הוא אם לא משך ואך דנעל צפני' אבל נכנסה מאליה, דהוי נמי מעשה גניבה, אלא הוא צמולדה מן ההל' קנינים של גניבה וא"ש היטב נאמן דעת החוס' אינה כן שהרי בדצריהם צ"ק דף ס"ה מבואר דגם בגוואל דמשיכה בעינן לקנין חצר כנ"ל.

וב"ה מבואר בנמוק"י דז"ל: "קיימא לן דאם נכנסה בהמה לחצירו ומדעתו נעל צפניה חייב כאלו משכה הוא בעצמו דחצירו מחייבו כידו וכו'", והיינו דהחידוש של חצר בגנב הוא דהו"ל "כאלו משכה", והיינו דהך גוואל ד"משכה למוך חצירו", הוא הוא ה"מעשה גניבה" צעלס, והחידוש הוא דאף "נעל צפני" דלא הו' "מעשה גניבה" צעלס, כיון דאין זה מעשה בגופה של גניבה, מ"מ מחייב מחמת הל' מעשה הקנין של "קנין חצר", דמכאן זה נעשה ה"נעל צפני" אף הוא מעשה גניבה כמו שה"י מושך. וא"ש היטב לשון רש"י וכן לשון הנמוק"י היטב עד מאד צ"ד.

מז) בגמ' "חצירה מה שקנתה אשה קנה בעלה", וברש"י ד"ה קנה: "לפירות להשתמש בה נדיאכא לבעל מחזירות האישות זכות אכילת פירות ואכתי לא נפיק גט מידיה דבעל", ולשון רש"י ז"ל, דפשוט קושיא הגמ' וכ"ה מתפרש בלשון הגמ', דאמאי קרוי "חצירה" ואמאי מהני לקנין חצר, והלא כיון דהפירות הם של צעל לאו חצירה מיקריא, וכ"ה לשון החוס' רי"ד: "פירוש שכל נכסי האשה קנין לו לצעל הפירות וכיון שפירות החצר הוא של צעל מה כח יש לאשה באומה חצר שיקנה לה הגט", והרי שפירש כן דהקושיא היא דל"ה חצירה ואמאי קונה לה הגט, וצ"צ בלשון רש"י, דכתב דהוא משום דאכתי לא נפיק גט מיד' דצעל, ולא פירש כפשוטו דהקושיא היא דהגט לא נכנס כלל לרשותה, וגם צ"צ צעלס הכונה צד' רש"י מהו החסרון הזה "דאכתי לא נפיק גט מיד' דצעל". וכפשוטו הוא חסרון

ר"ח. "ראובן קנה חפץ משמעון והניחו לו שמעון בבית לוי שהוא ביתו של ראובן המושכרת ללוי אם קנה ראובן מדין חצרו. לכאורה נראה דדבר זה במחלוקת שנוי דהרמב"ם ז"ל בהל' שכירות פ"ו כתב הזבל שבחצר אם הבהמות של אחרים הוכל של בעל החצר שחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו אע"פ שהיא שכורה ביד אחרים, והראב"ד ז"ל השיג עליו וכתב דאי אגירא ליה לשוכר כדדידה דמי וקניא ליה מידי דהוה אשוכר את מקומן עכ"ד. ואל תקשה לך מ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהלכות מכירה ז"ל לפיכך אם היה ביתו של לוקח מושכר למוכר לא תקינו חכמים משיכה שהרי המקח ברשות הלוקח ומשנתן את הדמים נקנה המקח ע"כ, ולפי דעת הרמב"ם ז"ל אמאי צריך נתינת הדמים בלא דמים תקנה ליה רשותו ואע"פ שהוא מושכר ביד אחרים וכמ"ש כאן, לאו קושיא היא דכל הקנאה בעינן הוצאה מרשות לרשות והכא כיון שהיא שכורה ללוקח עדיין לא יצאו מרשותו אבל כשהם ברשות מוכר והשכיר לו מקומן כבר יצאו מרשות מוכר לרשות לוקח כיון שהקרקע יצא מרשותו לחצאים לקנין פירותיו. וראיתי למהרי"ט ז"ל בח"א סי' ס"ה שהבין שאפילו אם היתה ביתו של לוקח מושכר למוכר קנה הלוקח החפץ מדין חצר לדעת הרמב"ם ז"ל. ולע"ד אין נראה כן כמ"ש ומדברי הרב המגיד ז"ל בפרק ג' מהלכות מכירה נראה דבכה"ג לא פסיקא ליה מלתא, ומדברי הרב בעל כסף משנה שם נראה דבכה"ג פשיטא ליה דאף להרמב"ם ז"ל לא קנה".

מיחסר בכרימות וכן יש כאן הוצאה מרשות לרשות. ועכ"פ ז"ל למאי כ' רש"י האי טעמא.

ולבאורה י"ל דלפיכך הוצרך רש"י לטעם מיוחד דאכמי לא נפיק גט מיד' דבעל, דהן אמנם דמיקרי חזירה של האשה כיון דהגוף שלה כשיטת הרמב"ם והשו"ע, מ"מ כיון דיש לו זכות השממשות חזקת אכילת פירות בחצר, והרי זה חשיב כרשותו ג"כ משום הכי, אף דלענין קנין חצר רשות דמשכיר עדיפא וקונה המשכיר ולא השוכר, מ"מ חשוב רשות המשכיר במדה זו דאכמי לא נפיק גט מיד' דבעל. והוא כנ"ל או חסרון מסוים בגט משום כרימות דאגיד גבי בעל (ואף שלא הזכיר רש"י הטעם דכרימות, מ"מ הכי ה"א הכונה מחמת חסרון כרימות), או מחמת דהוא חסרון בחצר בכלל, ואף בשאר קנינים, דאף דחצר השכורה קונה למשכיר היינו מעלמא, אבל מן השוכר לא מצי המשכיר לקנות דחשוב דלא נפיק מרשות' דמקנה, וחסר כאן הוצאה מרשות לרשות כש"נרלט. אכן דרך זו לא א"ש ליישב ד' רש"י, דהא ש' רש"י צ"מ כנ"ל דבחצר השכורה קונה השוכר ולא המשכיר, והיינו משום שהוא רשותו של שוכר ולא של משכיר, וא"כ לא א"ש צ"מ רש"י. אבל צ"מ הרמב"ם והשו"ע שפיר יש ליישב הקושיא מסוגיין עפ"י ד' רש"י. וכן מנאמי צ"ה במגיה בצ"מ ס' קל"ח סק"א אומ' צ' שר' ליישב עפ"י ד' רש"י, אבל בשיטת רש"י עלמא אכמי קשיא.

(יח) ובישוב הקושיא צ"מ הרמב"ם והשו"ע יש לומר באופן נוסף אף על פי דרכו של המוס' רי"ד בקושיא הגמ' דהיינו דל"ה חזירה כיון דקנין הפירות דבעל הוא, והוא בהקדס מה דיש לבאר בעצם הדבר המבואר בסוגיין דכיון דהבעל אוכל פירות, ויש לו זכות של אכילת פירות והחצר קנוי לו לפירות ולהשממשות הדבר, אי"ז נחשב כחזירה, וכן אם שיטת הראשונים דחצר השכורה קונה לשוכר, ויש לפרש הדבר במרי אנפי, דיש לפרש דהגדר הוא משום דגם הזכות של קנין חצר אף הוא מוזכרת בהשממשות של החצר, דהחצר משמשת להיות יד או שליח לקנין, ולפיכך למי שקנוי זכות השממשות של החצר קנוי לו ממילא גם זכות זו של הקנין והוא הקונה ע"י החצר, ולכן בק"פ בעל

(יז) ובעצם קושיא הגמ' ז"ע, דהנה נחלקו הראשונים ז"ל בדינא דחצר השכורה אי קונה למשכיר או לשוכר, ויסוד הענין הוא בגמ' צ"מ ק"צ א' דא' במתני' (דף ק"א ע"ג) המשכיר צית לחצירו הרי הזבל של בעל הבית ואין לשוכר אלא היוצא מן המטור ומן הכירים בלבד, ואוקמי' בגמ' בחצר דמשכיר, ופירש"י: "שלא השכיר החצר", כלומר שלא השכיר אלא את הבית ולא את החצר, ומורי דאמו מעלמא קמו בה, פירש"י: "דהזבל הוא הפקר וקני חצירו למשכיר ולא לשוכר", והיינו כיון דהחצר של משכיר היא, דלא השכיר לו את החצר, ואין לו בחצר רק זכות דריסת רגל להכנס לבית, וזה לא סגי לקנין חצר, וכ"ה בטור חו"מ סימן ש"ג. אבל ברמב"ם פ"ו משכירות ה"ה כחצ: "הזבל שבחצר הרי הוא של שוכר וכו' צד"א כשהיו הבהמות שעשו הזבל של שוכר אבל אם הבהמות של אחרים הזבל של בעל החצר שחצירו של אדם קונה שלא מדעתו אע"פ שהיא שכורה ציד אחרים", ויעוי"ש בראב"ד שהשיג וס"ל דקונה לשוכר, וכדעת הרמב"ם כן פסק בשו"ע חו"מ ס' ש"ג סעי' ג', ומבוארת שיטתם דאף דזכות ההשממשות של השוכר היא מ"מ המשכיר קונה ולא השוכר. יעוי"ש. ויעוי' צ"ה הגר"א צ"מ ש"ג סק"ה שהאריך שם דש"י רש"י והטור והראב"ד לחלוק על הרמב"ם ושו"ע וס"ל דחצר השכורה קונה לשוכר ולא למשכיר, והשטח מקשי לשיטת הרמב"ם והשו"ע דחצר השכורה קונה למשכיר א"כ מאי פריך חזירה מה שקנמה אשה קנה בעלה, נהי דהפירות של הבעל מ"מ הא הגוף של האשה הוא והו"ל כחצר השכורה דקונה למשכיר. וכבר הקשו כן האחרונים ז"ל (יעוי' בקצוה"ח ס' ש"ג סק"א ובחדושי מה"ס בסוגיין וצ"י גרש ירחם למהר"ל ז"ל מסלאק עמ"ס גיטין וצ"י גט פשוט למהר"ט אלגוי ס' י"א).

רלט. הגר"ל שליט"א אמר נפ"מ אם הטעם הוא כתוס' רי"ד דל"ה חזירה או שהטעם דלא נפיק מרשות' דבעל, לפי הסוברים דקנין דרבנן ל"מ לדאורי', וביאר באב"מ סימן כ"ח סק"ג דהטעם הוא דאף דהפקר ביד הפקר הוי דאורי' היינו חלות ההפקר וההפקעה אבל הקנין דנעשה שלו אינו אלא מדרבנן, וא"כ אם נבא לדון, אם קושיא הגמ' דלא תתגרש כיון דזכות הפירות של הבעל היא, והלא זכות זו אאמדי', היינו מה"ת, או אך מדרבנן, הרי תליא בזה, דאם החסרון דל"ה רשותה הוי א"כ לא תתגרש מה"ת, כיון דחשיב דהפירות מופקעים ממנה מה"ת, אבל אם החסרון הוא משום דלא נפקא מיני', זה אינו אלא מדרבנן, דל"ה רשותא ידיד' רק מדרבנן, ונמצא דמה"ת ל"ה ברשות' כלל ומגורשת שפיר מה"ת עכ"ד. אכן לכאורה לפי יסוד הדין המבואר בדברי הרשב"א גיטין דף ל"ז, כפי שיבאר מרן הגרש"ש דצוקללה"ה (בספר הזכרון "וזאת ליהודה" ע' שפ"ו, בשיעור בסוגיא דעבד שנשבה, הכלול בקובץ משיעורי מרן הגרש"ש דצוקללה"ה אשר נכתבו בשנים תרפ"ב-תרפ"ד על ידי תלמידיו המובהק מו"ר מרן דצוקללה"ה), דל"ש חלות הפקר בק"פ, א"כ גם לפי ד' התוריד תהי' מגורשת מה"ת, דלפ"ז ל"ש כלל הפקר ביד בק"פ, כיון דל"ש חלות הפקר בק"פ, וממילא הויא החצר דידה מה"ת. אלא די"ל באופן אחר, והיינו דאם החסרון הוא ברשות דידה א"כ כיון דמדרבנן לית לה ק"פ שוב אין כאן רשות גם מה"ת, דכיון דשם רשות תליא בכח השתמשות בפועל (וכס' הקצוה"ח בסימן ש"ג סק"א כדלהלן), ע"כ אף מה שאין לה ק"פ בפועל מדרבנן גורם להפקעת שם רשות, אבל לענין שיהא חשוב דלא נפיק מרשות בעל בענין שיהא ע"ז שם רשותו של בעל, וזה ל"ה מה"ת רק מדרבנן ודוק.

מעלמא זה שייך לעצמו ואכל לענין דא"מ שאין ענין המשכיר לזה הרי לגבי זה לא שייך.

ובעין זה כ' הקלטה"ח שם, ועיי"ש דהציא בשם הלח"מ פ"ז מהל' שכירות סברא זו דהטעם דחצר השכורה קונה למשכיר דלענין לקנות לא השכיר לו ושייך זכות זו לעצמו, וממילא לענין שאין נוגע לזכות המשכיר וזכה השוכר שפיר, ויעיי"ש בקלטה"ח שם ד"ל דרק לענין זבל שייך לנפשי' כיון דלא השכיר לו הרפת ולא לענין מציאה וכיו"צ. ועד"ז כ' הש"ך צסי' שי"ג סק"א דבאש השכיר לו ע"ד שיזכה שפיר קונה השוכר, דלענין זכ' זו ודאי לא שייך. והנה בפשוטו כל החילוקים הללו לא שייך אלא אם הגדר הוא דהקנין הוא נמי מן הזכויות, וזכות השוכר לקנות הוא סעיף בין זכויות הפירות וההשמשות, ולפיכך שפיר שייך לומר דלענין זו הזכות לא הקנה לו ושייך אומה לעצמו, וממילא שפיר הוא דבק"פ שהכל של הצעל מתקנה"ח ל"ש שמשכיר זכות זו לחשה, אכל לפי הגדר דמי שיש לו זכות ההשמשות הרי החצר רשות ידי' היא, א"כ מה מהני דאמדין דעמו של משכיר שמשכיר הזכות לקנות ע"י החצר לעצמו, והלא כיון דיש לשוכר כל המשמשים הרי ממילא החצר קונה לו ולא למשכיר ר"ל.

וגר"א להוכיח מד' המוס' הגדר דהגדר הוא דמי שיש לו זכות ההשמשות הרי החצר רשות ידי' היא, וכפי הנראה בד' הקלטה"ח כנ"ל, דיעוין במוס' צ"צ נ"א ב' ד"ה במחנה דהקשו דמאי פריך חליה מה שקנתה אשה קנתה בעלה והא ק"פ לאו כק"ה"ג דמי, ואין לומר דקו' הגמ' כמ"ד דק"ה"ג דמי, שהרי רבא נמי ס"ל להאי קושיא כדאי' בגמ' ע"ז ב' גבי חיבוד ומפתח, דקאמי רבא לישב הקושיא, ורבא ס"ל כר"ל (צ"צ קל"ו ב') דק"פ לאו כק"ה"ג דמי יעו"ש. ואי נימא דהגדר הוא דהקנין הוא סעיף באחילת פירות הרי לק"מ דמאי שייכא הך למחלוקת אי ק"פ כק"ה"ג דמי, והלא כיון דאית ליה עכ"פ ק"פ שוב גם הזכות לקנות בכלל הק"פ, ומוכרח דהגדר הוא דדין הרשות חליא במי שיש בידו זכות אחי"פ, ולפיכך שפיר יש למלות הדבר במחלוקת אי ק"פ כק"ה"ג דמי או לאו. והנה ה"י אפשר לחלק בין ק"פ לשכירות ושאלה,

הק"פ קונה ולא בעל הגוף, וכן חצר השכורה קונה לשוכר ולא למשכיר. וכ"ה מפורש בד' הגרעק"א בדו"ח צפירקין בע"צ בד' המוס' ד"ה ידה וז"ל: "והיינו דבשלמא בחצר שהוא לבעל לכל הנאות, דהנאות הוא הפירות, ולא גרע משוכר דקיי"ל דהוי חצירו של שוכר, ע' בח"מ (סי' קנ"ח ס"ה) אף דהגוף של משכיר, מ"מ לכל הנאות ולכל תשמיש הוא של שוכר, מש"ה הוי חצירו לתשמישו להיות שלוחו לקנות, וה"נ צבעל דהחצר שלו לכל הנאות הוי כשוכר", וכ"ה בחמ"ס צסוגיין "דהמשכיר השכיר לו פירות החצר ומכלל פירותיו שיקנה" עיי"ש.

אבן יש לפרש באופן אחר דלאו משום דהקנין הוי סעיף מזכויות הפירות וההשמשות, דבאמת קנין חצר אינו סוג של השמשות, אלא דהחצר קונה לבעליה, ואף דכד דיינין רשותו של מי היא החצר, אמרינן דמי שיש לו זכות ההשמשות הרי החצר רשות ידי' היא, וכן נקט בקלטה"ח סי' שי"ג סק"א דהגדר הוא דמי שיש לו הזכות ההשמשות היא רשותו, עיי"ש דכתב לאחר שהוכיח מסוגיין כנ"ל וז"ל: "ומצואר דעיקר חצר למי שיש לו רשות השמשות", וכן נראה שם בכל המשך דבריו דרש דהדבר הוא דמורם "רשות" חליא במי שיש לו הפירות יעו"ש. ונמצינו למדים שמי דרכים בזה, או משום דגם הקנין הוא סוג של השמשות בחצר או דמי שיש לו זכות השמשות בחצר הוי החצר "רשותו" ודוק.

והנה יעוין בחמ"ס בחידושי צסוגיין (וכן הוא בתשובות חת"ס אור"ח סי' קי"ז עיי"ש) שם לישב הקושיא על הרמב"ם והשו"ע דס"ל דחצר השכורה קונה למשכיר ולא לשוכר דמקשי מסוגיין, דחלוק שכירות מק"פ דבעל, דגבי זכות אחי"פ דבעל כיון דהוי חק"ח הרי כל זכויות השימוש של הצעל הם, וע"כ גם זכות הקנין הוא לבעל, אכל גבי משכיר אמרי' דזכות זו שייך המשכיר לעצמו שמהא החצר קונה לו ולא לשוכר יעו"ש. ויעוין בחמ"ס שם דהציא שם דברי הש"ך צסי' שי"ג סק"א דהאריך להקשות מהא דמצינו בכ"מ דחצר קונה לשוכר דאי' צ"מ דף י"א וקידושין דף כ"ז וב"צ דף פ"ז דע"י ששוכר את מקומו קונה שפיר, וכ' ע"ז הש"ך דבדא"מ קונה השוכר ולענין לקנות מעלמא קונה המשכיר. ונקט החמ"ס צביאור הדברים דלענין לזכות

רמ. צ"ע בד' הקצוה"ח שג"כ דן מכח סברות אלו כנ"ל, והלא בד' הקצוה"ח חזוין דנקט דהגדר הוא דתורת "רשות" חליא מילתא במי שיש לו רשות השמשות, ויעוין שם בקצוה"ח שהביא ד' הרמב"ם פ"ה מגירושין דחצר השאולה והשכורה לאשה מתגרשת שפיר ודוק, ולפי"ז אין מובן כלל מה שייך שהמשכיר ישייר זכות זו לעצמו, ואף לענין מה שאין נוגע למשכיר כגון שאחר מקנה לשוכר קונה השוכר, אבל לענין הנוגע למשכיר כגון מציאה משייר לעצמו, ועכ"פ זבל משייר לעצמו, והלא כיון דעיקר חצר חליא במי שיש לו רשות השמשות מה שייך בזה שיור וצ"ב טובא.

ומעתה י"ל בדעת הרמב"ם והשו"ע דיש לחלק בין חזר השכורה דקונה למשכיר ובין ק"פ דקונה לבעל הפירות, והוא על פי דברי הריטב"א בקידושין דף מ"ז ע"ב ד"ה הא בשם רבינו נר"ו וז"ל: "הא דרב הונא דאמר השואל קרדוס מחזרו בקע בו קנאו לא בקע בו לא קנאו (קידושין ס"ז ע"ב א) חמ"מ מילתא דהא שאלה מתנה ליומא הוא על מנת להחזיר ואמאי לא קנייה שואל במשיכה כמתנה מטלטלין דעלמא דהויא לזמן דמקניא במשיכה וכו' חירץ לי רבנו נר"ו דלהכי לא מיקני כלי בשאלה במשיכה משום דבשאלה לא מיקני ליה גוף הכלי כלל אלא תשמיש שבו ואין התשמיש ההוא ראוי לקנות במשיכה וכו' שאין משיכה קונה אלא במושך גוף הדבר הנקנה, וכי חמ"מ דהכא קנין הגוף איכא לתשמישו דומיא דזמן דקל לפירומו וכו' וכו' דמיקני בחזקת קרקע וכן בנותן כלי לתשמישו דמשמע דנקנה במשיכה, איכא למימר דאין לא אשכחן הקנאה גוף לפירות אלא בקרקע העושה פירות שפירות יולדו מגופו ומשום הכי מהניא להו קנין גוף הקרקע וצומח ביה לדירה מכיון דקרקע עולם וחזי לפירות ממש חזי לאקנויי לדירתו אבל בנותן כלי לתשמישו שאין התשמיש דבר יולד מגופו לא שמענו שיהא נקנה במשיכה ולא בקנין בשום מקום ואפילו אח"ל דנותן כלי לפירות ותשמיש קונה במשיכה החס גופא ממש מקני לפירומו לאותו זמן ואין מקבל המתנה חייב באונסיו מן הסתם מוכר הומוהו וכו' מה שאין כן בשואל דלא מיקני ליה גופא דהא מתחייב מסתמא באונסו ואלו הוה קני ליה היכי מחייב סתמא באונסו ממונו אלא ודאי דלא קני גופא ואפילו פטרו משאיל מן האונסין פטורא אחרינא הוא אבל גופא לא מקני ליה בשום שאלה ולפיכך אינו נקנה במשיכה ובהגהה"ש, וז"ל השייכות בין העידון אם יש לו קנין בגוף החפץ לענין אונסין.

וביאר מו"ר מרן זללה"ה (עיין שער חיים קידושין סי' כ"ה עקב א' אות ג'), דחלוק ק"פ דעלמא משאלה ושכירות, דק"פ ענינו דיש לו קנין בגוף הדבר לענין הפירות, ופירות דקא אכיל מדידי' קא ינקי, וכיון דיש לו אם הפירות משל עצמו אינו אחראי על הגוף, דאינו נוטל מצעל הגוף ולא כלום, אלא הרי הם כשני שותפים בדבר, בעל הגוף ובעל

הפירות ואין אחד אחראי על של חבירו כלום, משא"כ זכויות שאלה ושכירות הם זכות בשל הבעלים, דלא מיקני ליה גופא לענין הפירות, אלא משל חבירו הוא נוטל ואוכל הפירות והתשמיש, ומש"ה השואל והשוכר אחראים בסתמא על החפץ, דכיון שהם משתמשים ונהנים משל הבעלים הרי הם חייבים להם באחריות גוף החפץ. ולפיכך על ק"פ מהני משיכה, ומשום שקונה גוף הדבר לענין פירות, אבל בשאלה ושכירות שצא לקנות זכות בשל חבירו, החס ל"מ מעשה קנין בגוף הדבר אלא צבי למיבד מעשה קנין עם חבירו, וזהו שכח "שאין משיכה קונה אלא במושך גוף הדבר הנקנה", כלומר דמשיכה שהיא מעשה בגוף הדבר ל"מ אלא"כ יש לו קנין בגוף הדבר, אבל זכות תשמישין בשל חבירו ל"ש רק במעשה קנין הנעשה עם חבירו וכגון כסף (או חזקה של אכילת פירות וקנין בקע וכו').

ויצוין בשעהמש"פ סי' שט"ו סק"א בשם תשובות ריב"ש דהמשכיר לחזירו קרקע לזמן אין השוכר יכול להסתלק ממנו בדברים, דשכירות מכירה ליומא הוא, ובשעהמש"פ הוכיח דמהני שפיר. ומו"ר מרן זללה"ה אמר בזה (עיין שער קידושין סי' ל' עקב ג' אות ג') עפ"י ד' הריטב"א הג"ל, דאף דשכירות מכירה ליומא הוא, ובדבר שבעין ל"מ מחילה, מ"מ כיון דזכותו בשל הבעלים שפיר י"ל דמהניא מחילה ול"ח בדבר שבעין רמא. ומעמא י"ל דבזכות אכי"פ דנכסי מילוג שהוא בגדר ק"פ, ולא אף זכות אישום לאכול פירות נכסי אשכורי"ב וא"כ שפיר פרכינן "חזירה מה שקנתה אשה קנה בעלה", כיון דיש לבעל גוף לפירות ופירות מדידי' קא אכיל שפיר ל"ה רשותא דאשה רק רשותא דבעל, וקונה לבעל ולא לאשה דל"ה חזירה, משא"כ גבי חזר השכורה דעיקר זכותו הוא להשתמש בשל חבירו וכמיוסד בד' הריטב"א [ומוכח שם דשאלה ושכירות חדא מינהו בחילוק זה שכן ק"פ לשאלה עיי"ש], ע"כ שפיר ס"ל לרמב"ם ושו"ע דקונה למשכיר ולא לשוכר.

והנה מעין חילוק זה מצינו בד' הנמיה"מ סי' קנ"ב סק"ו, עיי"ש דכ' לחלק גבי גידון זה דחזר השכורה אי קונה למשכיר או לשוכר דחליא דאי קנה בחזקה של נעל גדר ופרץ שפיר קונה לשוכר אבל אי לא קנה אלא באכילת פירות אין

רמא. א"ש אף לדברי הריב"ש כיון ד"ל דל"ה שעבוד סתם אלא קנין לזכות תשמישים, ואך הוי קנין לתשמישים בשל חבירו ולא שהגוף של ולגמרי, וא"כ י"ל דלא מהני בזה מחילה דחשיב כדבר שבעין.
רמב. בב"ק דף פ"ט ע"ב צ' ע"א, ועיין בתוס' (ב"ק דף פ"ח ע"ב ד"ה באושא כתובות דף ג' ע"א ד"ה הבעל יכמות דף ל"ו ע"ב ד"ה קנין) דהקשו דלמ"ד ק"פ כק"ה דמי למה לן לתקנת אושא דקאמר ר' יוסי ב"ר חנינא (ב"ק שם) דבאושא התקינו האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות, והא בלא"ה אינה יכולה למכור דק"פ כק"ה (ועיי"ש ברש"י ד"ה באושא דכ' דהחדוש בתקנה הוא דאע"ג דבעלמא לאו כק"ה דמי בעל בנכסי אשתו אלמיהו רבנן לשיעבודי' משום איבה והו"ל כלוקח ראשון), עיי"ש בתוס' דנפ"מ היכא דכתב לה דו"ד אין לי בנכסיך ובפירותיהן ובפ"פ עד סוף העולם יעוי"ש, ועכ"פ חזינן דהוי ק"פ, ועיין תוס' לעיל מ"ו ב' ד"ה ולביתך.

ה"ג מד' הרשב"א שהביא הר"ן בקידושין מ"ב ז' דמכר קרקע לחבירו ונמצא חז"י גזולה המקח קיים וקונה את החז"י שאינו גזול, ומבואר דלא אמרינן דלא דכיון דמכר כל הקרקע כאחד אינו נקנה לחבירו, ומ"ש הכא גבי גוף ופירות דאמרינן דאף הפירות כיון שכללן עם הגוף אינם נקנים, ד"ל דשאני גבי גוף ופירות דמכר פירות ל"מ אלא כשמוכר גוף לפירות, וכיון שהבעל מכר בחזקת שהקרקע שלו ומכר כל הגוף, נמצא שהפירות הן ממילא ללוקח מחמת מכירת הגוף, וכיון שמכר הגוף בטלה, ממילא גם מכירת הפירות בטילה, והוא מש"כ הרשב"א "וכיון שמקחו בטל הוא בגוף, ואין הפירות אלא מכח הקרקע, הכל בטל", אצל גבי מכר קרקע לחבירו ונמצא חז"י גזולה שאין מחזיק קרקע זו בזה מכח מחזיק קרקע השניה, על כן שפיר הוא דאף דאין המכירה קיימת בכולה ^{הערה} הרי היא קיימת במקצתה עכ"ל הגמ"ד הנחיצות,

ואמר בזה מו"ר מרן זללה"ה (עיין שער קידושין סי' כ"ט ענף ז' אות ה') דמכאן דמי שיש לו קנין גמור בחפץ, לאו היינו שיש לו שני קנינים נפרדים, קנין הגוף וקנין פירות, אלא שיש לו קנין אחד והוא קנין הגוף, ופירות ממילא קאמרינן, ורק במוכר גוף לפירות הוא דיש ללוקח חלום קנין מיוחד לפירות, דכל מציאותו של ק"פ הוא רק אצל מי שאין לו קה"ג, ולפיכך המוכר את הכל אין כאן אלא מכירת הגוף, והפירות הן ממילא ללוקח, וכל שבטלה המכירה לענין הגוף בטלה נמי לענין הפירות רמ"ה.

ולפ"ז י"ל דהגדר הוא דאמנם לזכות ע"י החצר הוא זכות מיוחדת אך זכות זו שייכת ל"בעל החצר", ויש לדון מי הוא "בעל החצר", ולפיכך י"ל דזיש לזה קה"ג ולאחר ק"פ הרי מורם "בעל החצר" לענין קנין חצר מיתלי חליא בנידון אי ק"פ כקה"ג דמי או לאו כקה"ג דמי [ומעתה החס' צ"ב כנ"ל], אצל גבי מכירות הרי אדרבה הלא באמת אין לו ק"פ, כלומר גוף לפירות, ואך דיש לו זכות בשל הבעלים, וגם לבעלים עצמם אין גדר של ק"פ, וכמבואר דלמי שיש

קונה לשוכר רק למשכיר, וביאר הדבר דבקה"ג ע"י חליא פירות הוי אך כשעבוד להעמיד לו משמישים (ולכן מהני מחילה כד' המ"מ פ"ה מהל' שנים) ולפיכך אין החצר קונה לו, אצל בקנה החצר ע"י חזקה גמורה הוי בגדר קנין גוף לפירות ושפיר חשיב בעלים לקנות ע"י החצר. ומבואר חילוק זה בין שעבוד לגוף לפירות לענין קנין חצר, מיהו כד' הרישב"א מבואר דכל מכירות הגדר דאין כאן גוף לפירות, ואך דא"י בגדר שעבוד גרידא אלא קנין למשמישים כש"ג. והנחיצות קאי לשיטת הראשונים דחצר השכורה קונה לשוכר, ועכ"פ יש לומר לשיטת הרמב"ם והשו"ע דחלוק חצר השכורה מק"פ א"ש היטב רמ"ג.

יב והשתא בוא נבוא צס"ד ליישב לשיטת רש"י דחצר השכורה קונה לשוכר, כד' הגר"א צס"ג שי"ג כנ"ל, וז"ע ל"ל לטעמא דלכמי לא נפיק גט מיד' דבעל וצ"ב. והנה יעוין חוס' צ"ב נ"א ז' ד"ה במתנה דנראה דאף דמפורש דצריהס דלמ"ד ק"פ לאו כקה"ג דמי הוי חזירה של האשה וקונה שפיר מ"מ חצר השכורה קונה לשוכר רמ"ה. ומהו הביאור בזה, וז"ל דההדל הוא ע"ד שנחצרה, דק"פ דהוי זכות בעלם צק"פ, וכיון דהגדר אינו דקנין חצר הוא מזכויות פירות אלא שהוא דבר הבא בחולדה שמי שזו רשותו הרשות קונה לו, ולכן מיתלי חליא אי ק"פ כקה"ג או לאו כקה"ג, משא"כ גבי מכירות דהוי הקנאה של המשכיר לשוכר אמרינן דגם לענין הזכות הזו הקנה לו, דכך אמדינן דעמי' דחסי' לו זכות בחצר לקנות מציאה או אם יקנה לו אחר מתנה או מו"מ, ואף דנחצרה דל"ה גדר זכות צפ"ע כלל רק חולדה מעיקר הזכות, מ"מ י"ל, דהנה צנחיה"מ סי' קפ"צ סק"ה כ' לישב דברי המ"מ צפ"ל מהל' מכירה ה"ג בשם הרשב"א "מכר הבעל נכסי אשתו לפירות הרשות צידו, אצל מכר גוף ופירות, אפילו אמר הלוקח הניחו לי ואוכל פירות כל ימי מהבעל אין שומעין לו, שהבעל לא מכר לו אלא גוף ופירות ומקח אחד הוא, וכיון שמקחו בטל הוא בגוף, ואין הפירות אלא מכח הקרקע, הכל בטל ואפילו פירות אינו אוכל, והקשה במל"מ פי"ב מהלכות זכי'

רמ"ג. גט מקושר סי' י"א שתי' באופן אחר על פי ד' ר"ת בתוס' ב"ב נ"א ב' והובא בד' התוס' בסוגיא ב"ב, דכונת הגמ' להקשות לא מחמת זכות אכילת פירות אלא מחמת הא דאם מכרה ונתנה אינו קיים, וזה הוי גרעון גם בקה"ג דידה, ולפיכך ל"ה חצירה, משא"כ גבי שכירות יעו"ש.

רמ"ד. בשם ר"ת דגדול קנינו של שוכר שאפי' מת בתוך הזמן המקום מושכר ליורשיו עד הזמן משא"כ באשה שאם מכרה ונתנה הבעל מוציא מיד הלוקחות יעו"ש.

רמ"ה. לצרף את ד' הרשב"א בגיטין ל"ז ב' - הנ"ל בקוצר אמרים - וז"ל: "דאי בלפני יאוש ישתעבד לרבו ראשון, דכיון דלפני יאוש הוא אכתי רשות אדון ראשון עליו, וקנין שבאי הוה פקע מיניה וחוזר הוא אצל רבו ראשון, הא למה דרבר דומה לאיש שקנה עבד למעשה ידיו לזמן, וחזר לוקח ומחל על מעשה ידיו תוך זמן, למי משתעבד לא לרבו ראשון", והיינו דבעל הגוף זוכה מאליו בפירות ואי"צ לעשות קנין כדי לזכות בק"פ, וביאר מרן הגרש"ש דצוקללה"ה (בספר הזכרון "זאת ליהודה" ע' שפ"ו כנ"ל), דבק"פ ל"ש מציאות של הפקר, דמיד שפקע זכותו של בעל ה"קנין פירות" נעשה ממילא של בעל ה"קנין הגוף", ולפיכך כיון שנפקע ה"קנין למעשי ידי"ם מן העכו"ם זוכה הישראל בעל הגוף, ולכן מהני אף מחילה ודוק. ויסוד הדברים כנ"ל דלמי שיש לו קנין גמור הגדר הוא דיש לו אך קנין אחד והוא קנין הגוף ופירות ממילא קאמרינן.

בקמין חזר אינו קמין עממי ידידה, אלא שיש לו זכות בגוף של הצעלים וכנ"ל, ולפיכך הדבר חלוי אי אי הקנה לו זכות זו או לא, משא"כ בק"פ חליא צעטס מי שהוא צעל הק"פ, ועכ"פ אי קה"ג דמי, ואפשר אף אי לאו קה"ג דשם רשות חליא בק"פ וכאשר כתב הקצוה"ח כנ"ל ודוק.

(בא) בגמ' "אמר רבי אלעזר בכותב לה דין ודברים אין לי בנכסין" (השחח משמע דכתב לה כן לאחר שכנסה). רש"י ד"ה דכתב) וכי כתב לה הכי מאי הוי והמניא האומר להצירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום, וברש"י ד"ה על: "שהיתה לו עמו שותפות בה". וכ"כ רש"י כחצות פ"ג א' ד"ה האומר וצרכימות כ"ד ב' ד"ה האומר, וכ"ה ברש"י ב"ב מ"ג א' ד"ה האומר. והנה ברש"י ד"ה לא אמר כלום כתב: "דמאחר שהיא שלו צריך לכתוב לשון ממנה", ויש להחזיק דבעת רש"י מהו החידוש בהך דינא דלא אמר כלום, ומאי ס"ד בגמ' בכותב לה דין ודברים אין לי בנכסין דמהני ומאי ס"ד דל"מ. והנה במוס' מבואר דהטעם משום דהלשון דדו"ד אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה הו"א לשון גרוע, וכמש"כ מוס' ד"ה והמניא דהך לישני אינם לשון טוב, וכן ביארו בד"ה דין עפ"י דהגמ' כרימות כ"ד ב' דאמר' דלישנא דדו"ד אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה הוי לשון גרוע משום דאמר' דכי סליק נפשי' מדו"ד סליק נפשיה מגופה של קרקע לא סליק נפשי' ועד"ו באידך לישני, ולכן ל"מ אף במורת הפקר ואשאי מלישנא דאי אפשי דמהני במורת הפקר כדאמר ריש לקיש וכמבואר בגמ' שם. אמנם ברש"י לא מזכר ד"ו כלל ולא כתב אלא הא מילתא דחסר כאן לשון ממנה, ומשמע דלאו משום דלישנא גריעתא היא קאמין עלה אלא משום דחסר לשון ממנה, ול"כ מהו החידוש בזה, ואמאי יועיל בלא לשון ממנה. ואכן לזה כתב רש"י דאיידי בשותף, דלמי שאינו שותף פשיטא דל"מ כלל ואפי' כתב לו כן בשטר [ואך דיש נידון דיועיל מתורת הפקר כנ"ל בגמ' כרימות], וכל החידוש הוא בשותף.

והנה יש לומר דהחידוש הוא הא גופא דהני לישני לאו לשון ממנה נינהו, דה"י מקום לומר דהוי לשון ממנה שפיר, והיינו דכיון דכתב כן לשותפו הרי מתפרש הדבר דלו לא יהא דין ודברים ועסק ומפיסת יד - כלומר "חלק" - בקרקע, אבל להצירו יהי חלק שפיר, וקמ"ל דלא כן הוא דאין זו לשון ממנה. וכ"ה מפורש בלשון הרשב"א ב"ב דף מ"ג ע"א ד"ה ואין: "כלומר לא יהא לי עסק בה ומכלל אמה שומע אלא הכל יהא שלך אלא שלא הו"א הדבר בפירוש מפיו", וע"ז קמ"ל דל"מ וכמש"כ ברש"י ב"ב ד"ה

לו קמין גמור הגדר הוא דיש לו אך קמין אחד והוא קמין הגוף ופירות יש לו ממילא מכה קה"ג, וא"כ גם זכותו של השוכר שיש לו זכות בשל הצעלים היינו דיש לו זכות בקה"ג של הצעלים, וכיון דאמרינן דמונה במה שמשכיר ומשאל לו אומדנא דמהי' לו גם הזכות לקנות ע"י החזר (דכן י"ל בשי' רש"י ודלא כספרות האחרונים דאדרבה משייר זכות זו לעצמו), ממילא י"ל דאף דחלות הרשות חליא צעל הגוף - ואפי' בק"פ למ"ד לאו קה"ג דמי וכ"ש בשכירות - מ"מ הלא יש לו כל הזכויות של צעל הגוף, דהו גדר זכותו, ע"כ גם זכות זו בכלל, דהיא נכללת במנאי השכירות, משא"כ בק"פ דכל זכותו הוא בק"פ, ומחמת הק"פ אין מונחת הזכות לקנות, כיון דמיחלי חליא במורת "צעל החזר", ואי ק"פ לאו קה"ג דמי צעל הגוף הוא דמיקרי "צעל החזר", ע"כ קונה החזר לצעל הגוף וא"ש. והן הן ד' המוס' ב"ב דאף דלמ"ד ק"פ לאו קה"ג דמי חליא קמין החזר בקה"ג, מ"מ חזר השכורה קונה לשוכר וכמשנ"ח מילתא בטעמא.

והשתא א"ש היטב ד' רש"י צביאור קושים הגמ' דכיון דאית ליה לצעל קמין פירות להשחמש בה נמלא דאכתי לא נפיק גט מידיה דצעל, דהוקשה לו לרש"י דמשמע דהקושיא דקאי גם למ"ד ק"פ לאו קה"ג דמי, וכדחזינן בע"ב דגם רבא מקק לקושיא זו, ואף דס"ל לרבא כר"ל וכמש"כ מוס' ב"ב כנ"ל, ולהך מ"ד הא הוי שפיר חזירה ידיה, ולפיכך הוצרך לטעם דאכתי לא נפיק גט מיד' דצעל [והוא כפי אחת מן הדרכים או משום כרימות כמח"ס ח"ט ח"ט] והמגיה על הא"מ או משום דחסירה הוצאה מרשות הצעלים וכד' המחנ"א כנ"ל, ואפשר דתרווייהו בכלל דברי רש"י, אכן שכירות שאני דכיון דיש לו זכות בקמין הגוף של הצעלים כנ"ל ע"כ זוכה גם בזכות לקנות ע"י החזר וכמשנ"ח

(ב) ובאמת י"ל כדרך זו גם בשיטת הרמב"ם והשו"ע, דהנה קשיא לדידהו מהמבואר בגמ' דגבי גט אשה מתגרשת ע"י חזר השאלה או השכורה, אלא דס"ל נמי כן דביסוד הדין ראוי השוכר לקנות ע"י החזר, ואף דמיחלי חלי בגוף ולא בפירות למאי דקיי"ל ק"פ לאו קה"ג דמי, וגם אי נימא דאף אי לאו קה"ג מ"מ שם רשות חליא בק"פ וכד' הקצוה"ח, הלא שוכר שאני כנ"ל, מ"מ הא אית ליה זכות בגוף כנ"ל, ואך דס"ל דאדרבה ליכא אומדנא דנתן לו זכות זו אלא שיירה לעצמו, וכד' החת"ס והקצוה"ח, ובה יש חילוקים ממי ולענין מה משייר לעצמו ולענין מה אינו משייר. וע"כ שפיר גבי גט אמרינן דאינו משייר לעצמו ושפיר קונה האשה הגט בחזר השאלה או השכורה. אבל לענין זבל קונה המשכיר, וכסברת הקצוה"ח והחת"ס כנ"ל, והכל הוא משום דזכותו של השוכר

א' - וכבר זכה הצעל בק"פ, וכדאמר' בגמ' כחצות דף פ"ג דידו כידה או עדיפא מידה, וא"כ מאי ס"ד דיועיל לשון סילוק, כיון דחזין ד' רש"י דלא נקט דהידון הוא אם היו לשון טוב או לשון גרוע היינו אם היו לשון מחנה וכד' הרשב"ם (וס"ד הכי הן גבי שותף והן גבי אשה וצעל כנ"ל) אלא אי מהני לשון סילוק או צעין דוקא לשון מחנה, חז' צ"ב טובא מאי ס"ד.

ואשר נראה לבאר בזה בס"ד, דהנה מבואר ד' הרשב"א בגיטין דף ל"ו (כנ"ל אות י"ט) דצעד שקנין הגוף (של קנין הממון) הוא של אחד וה"קנין למעש"י" לאחר ונפקע וקנין למעש"י או שמחל צעל ה"קנין למעש"י" לצעל קנין הגוף, וזכה צעל הגוף בפירות מאליו ואי"ל לעשות שום קנין כדי לזכות בק"פ, ויסוד הדבר דבק"פ ל"ש מציאות של הפקר, דמיד שפקע זכותו של צעל ה"קנין פירות" נעשה ממילא של צעל ה"קנין הגוף", ונמצא עוד בגדר הדבר על פי ד' הנחיצות דכשיש לאדם גוף ופירות לא היינו דיש לו שני קנינים, אלא קנין אחד הוא "קנין הגוף" ופירות ממילא קאחיא, ואך כד מקנה לאחר ה"קנין פירות" הרי זכות האחר בק"פ מפקיע ממנו הצעלות, אצל כשחמסלק הצעלות של צעל ה"ק"פ" לא יהי' הדבר הפקר אלא יחזור מאליו לצעל הקה"ג, וכנ"ל דל"ש שיהיו הק"פ הפקר. ומש"ה הי' שייך לדון דיועיל לשון סילוק, והיינו דפירוש לשון סילוק הוא כמש"כ הרמב"ן כחצות דף פ"ג ע"א לשון סילוק זכותו מן הדבר כדי שיקנו הלה", וא"כ י"ל דה"מ דצעינן לשון מחנה הוא היכא כשצריך השני לזכות מחדש במחנה (וכן לשון הפקר דמועיל מחמת הפקר, והיינו כד אומר לשון שמשמעותו דמפקיר לכל ויכול כל אחד לזכות בו), אצל הכא דצענא ה"קנין פירות" הוא של צעל הגוף ממילא, ואך דרשותו של האחר צעל ה"קנין פירות" מעכבת, בזה ס"ד דיועיל לשון סילוק, שפירושו שמסלק רשותו לאחר "כדי שיקנו", כלומר שמסלק את המעכב של רשות השני רמ"ו. ועל זה דבאו להוכיח דאף בכה"ג צעינן דוקא לשון מחנה ולא מהני לשון סילוק, מדמתיא דהאומר לחצירו שהוא שותף הנך לישני לא אומר כלום.

וצ"ב מה ראוי יש משותף, דצעי לזכות מחדש בחלקו, להכא דזוכה בק"פ מאליו כנ"ל, ואפשר די"ל עפ"י ד' השעהמש"פ צס"ה ער"ה סק"א דעלה ונסתפק בגר שהיתה לו שדה בשותפות עם ישראל וממ הגר, דדילמא כיון

וידי וז'ל: "דכיון דכבר יש לו חלק בשדה והוא אומר לא יהא לי חלק בו אין זה לשון מחנה לחצירו אלא לשון חפלה הוא הלאי שלא יהא לי חלק בשדה זו וכל זמן שלא אמר יהי נחון לך שדה זו לא יא' עדיין מרשותו ואין מופס לשון זה אלא בדבר שעדיין לא זכה בו והוא מחנה עליו שלא יהא שלו כשיבוא הזמן שעמיד לזכות באותו דבר דאין אדם זוכה בדבר צעל כרחו דלקמן בפירקין (דף מ"ט ע"א) ובחצות (דף פ"ג ע"א) דנחלה הצאה לו לאדם לאחר מכן מחנה עליה שלא יירשנה אצל מכיון שכבר הדבר שלו הוא והוא אומר לא יהא שלי לא אמר כלום דצעל כרחו יהיה שלו כל זמן שלא יתננה לאחרים", וכ"ה צרשב"ם צ"ב דף מ"ט ע"א ד"ה לא וז'ל: "לא אמר כלום דאין זה לשון מחנה כשאמר לא יהא לי חלק בשלו דעל כרחו הרי הוא שלו עד שיאמר לחצירו שדי נחונה לך שדי מכורה לך שדי מופקרת לכל מי שירצה", ומשמע דזהו גופא החידוש דאי"ו לשון מחנה, והיינו כנ"ל שהי' מקום לומר דשותף אחד כלפי חצירו הוי שפיר לשון מחנה, וקמ"ל דאי"ו לשון מחנה, אצל הא פשיטא דלשון כגון זו לא מהני. וז"ל דגם גבי אשה וצעל שייך כי האי ס"ד דהויא לשון מחנה, ועל זה מיימי מצריימא דשותף להך דאין לי בנכסיך.

אבן צלשון רש"י אין נראה כן דהא הוא דחידים לן הצריימא דאין זו לשון מחנה אלא דהחידוש הוא דצעינן לשון מחנה, והיינו דהיה מקום לומר דמהני לשון סילוק, וכאשר כתב: "דמאחר שהיא שלו צריך לכתוב לשון מחנה", משמע דזה גופא החידוש דצעינן לשון מחנה ול"מ לשון סילוק, דהיה מקום לס"ד דגבי שותף מהני לשון סילוק צענא, ולא משום דהך לישנא הוי נמי לשון מחנה, דליכא צלשון רש"י כל אריכות לשון הרשב"ם כנ"ל, ופשוטא לשון רש"י מורה דהחידוש דל"מ לשון סילוק בשותף, אלא צעי" לשון מחנה, ולפי"ז הי' נראה דכד משני בכותב לה דין ודברים אין לי בנכסיך היינו דס"ד דגם בכתב לה לאחר שכנסה מועיל לשון סילוק, ועל זה הוא דפריך וכי כתב לה הכי מאי הוי והא מבואר בצריימא דאומר לחצירו שותף דהאי לישנא לא אמר כלום, כלומר דמדמינן בגמ' דכשם של"מ לשון סילוק בשותף ה"ה דל"מ לשון סילוק בנשואה לענין זכות אחילת פירות דנכסי מילוג. וז"ל מהו הנידון דמועיל לשון סילוק, והא איירי אף שכבר נפלו לה הנכסים - צין אם נפלו לה לפני האירוסין וצין אם אחר האירוסין, יעוין משנה כחצות ע"ח

רמ"ו. מקור לגדר זה יש להביא מד' התוס' בסוגיין ד"ה דין וכו"ה בתוס' כתובות פ"ג א' ד"ה ואין, דעיי"ש דהקשו דלישנא דאין לי עסק כן הוי לשון שחרור בעבד ומ"ש משדה דל"מ, ותי' בזה"ל: "ונראה לרשב"א דאין לי עסק כן הוי כמו שאומר לו הרי את לעצמך הילכך גבי עבד שיכול לזכות בעצמו אבל שדה אין יזכה בעצמו", ועד"ז הוא לשונם בסוגיין. ממילא י"ל דס"ד דבכל מקום שכשנפקע מן הבעלים זוכה השני ממילא הרי הוא מתפרש כן דאין לו בו עסק ויזכה השני מאליו.

אך הפקר ול"ש ע"ז קנו מידו ונראה לר"י דאנשואה קאי דאמרין דידו כידה אי מהני לה שום קנין או לא, ולכאורה אכתי תקשי דהא ידו כידה ומאי שייכא קנו מידו, ומוכח דהיות דכאשר מסמלק מן הק"פ נעשה הק"פ שלה מאליו כנ"ל ע"כ שפיר שייך בזה קנו מידו.

ויעוין בקובץ שיעורים כמוצות שם אות רל"ו שעמד בזה וביאר כנ"ל: "וצחוס" פירשו דקאי אנשואה דידו כידה, וקשה דכיון דידו כידה ה"ה כשומק עמה, ומ"ש דבשומק לא מהני קנו מידו מפני שאינו מקנה לשום אדם, א"כ ה"כ בצעל, ושמה י"ל דדוקא בשומק, דאפילו אם יסמלק מחלקו, לא זכה השומק האחר בחלקו של הראשון ממילא וא"כ לא הקנה לשום אדם, אבל בצעל אם יסמלק מהפירות, ממילא יהא שייך להאשה כיון שהגוף שלה - עיין ברשב"א גיטין ל"ז - וכיון דע"י סילוקו מקנה האשה, שייך קנין ככה"ג, אף דנקנה לה ממילא ע"י סילוקו, ויש להוסיף דנמחדש כאן דאף שהיא זוכה מאליו מ"מ שייך בזה קנין סודר דעושה עמה הקנין, והוא דבר מחודש מאד דשייך בזה קנין.

ולבאורה יהא מוכח דבהפקיר שומק אחד אין השני זוכה וכנ"ל השני בשעמ"ש, אכן ההבדל ברור מאד, דשומק אינו זוכה מאליו בעצם, אלא דהוא חלום זכ"י מחודש ואף דא"ל לעשות "מעשה זכ"י" ודעת של זכ"י, ולפיכך לא שייכא קנין עם השומק, דהוי שני דברים נפרדים, הפקעה ידיה וזכית השני, אבל הכא כן מונח בעצם הדבר, דע"י דמפקיע הבעלות על הק"פ הרי הוא ראוי להיות שלה בעצם וע"כ שפיר שייך בזה קנו מידו ודו"ק. אבל עכ"פ לפי הנראה בלשון רש"י דהנידון הוא אי בעי לשון ממנה או סגי בלשון סילוק, דסברו בגמ' דאי הוי מהני לשון סילוק גבי צעל ואשה הוי מהני נמי גבי שומק, דכיון דסו"ס הוא זוכה מאליו, אף דהוא זכיה חדשה רמ"י, ואפשר עוד דשמה גם בשומק זוכה מאליו מכח בעלותו דהשומפות וא"ל בגדר זכיה משומפת, והיינו אי נימא בגדר שומפות דהוי חלום בעלות משומפת של שניהם על הכל, והוי א"ש קושיא המוס' על ד' רש"י דהא דקנו מידו מהו קאי אצרימא, דשפיר שייך ע"ז קנין סודר עם חזירו, ולפי"ז א"ש ראיית הגמ' משומק לצעל בפשיטות וכש"נ ודוק.

דישראל שומפו של הגר הימה לו מפיסת יד בקרקע להשחמש בצולה, מתורת שעבוד וזכות השחמשו [כד' הר"ן מריס ר"ש פרק השומפין], אף לכלל שומק יש חלק מסוים, מ"מ מיד שממ הגר זכה בכל הקרקע, ועי"ש דהניח ספק זה בצ"ע לדינא. והנה פשוט הוא דה"ה בשני שומפים והפקיר אחד מהם אחד את חלקו איכא לספק זה. והשמה אי נימא כן דע"י שנפקע הבעלות של האחד זוכה השני מאליו, א"כ היה מועיל גדר זה של סילוק, באומה מדה דמהני לשון סילוק בנשואה לענין זכות אכילת פירות דנכסי מילוג, ומוכרח דליכא ענין מה של סילוק אף כה"ג. והנה באמת חלוק הא דהאומר לשומק מצעל המסמלק מק"פ ידיה, דגבי ק"פ אי"ז במורת זכ"י חדשה אלא דבעצם מחמת דאית ליה קה"ג אית ליה ממילא פירות כל שאין הק"פ שייך לאחר, אבל הכא באמת הוי זכ"י מחודש דקודם אין לו רק חזי שדה ואף ע"י שהשני שומפו מפקיר או גר שממ הוא זוכה בזכ"י מחודש, אלא דא"ל לעשות מעשה זכ"י ואף אי"ז דעת דזכ"י מחודש והוא נעשה מאליו של השומק, אבל עכ"פ יש כאן חלום זכ"י, וא"כ י"ל דאין מכאן ראייה דאין צעל יכול להסמלק מק"פ ידיה בלשון סילוק מהא דשומק האומר לחזירו, דהתם שפיר צעין לשון מחנה או הפקר אבל ענין של סילוק ל"ש בזה, אבל גבי ק"פ דהכא דאי לאו הבעלות של הצעל הרי הוא של האשה בעלת קה"ג בעצם וז"ע.

והנה לכאורה חזין סילוק זה בד' המוס' במוצות, דיעוין בגמ' כמוצות דף פ"ג ע"א קנו מידו מהו אמר רב יוסף מדו"ד קנו מידו רב נחמן אמר מגופה של קרקע קנו מידו, ופירש רש"י ד"ה מהו: "מי אמרי" לא הקנה בחליפין הללו כלום ולא אמר עליה אלא לשון דין ודברים או דלמא אין חליפין באים אלא לדבר שיש בו ממש שזה קונה את הסודר ומקנה לו חפץ המכר או המחנה ועל גופה של קרקע קנו מידו וממנה גמורה היא", וצד"ה מדין: "מה שפירש על הקנין קנו מידו והוא לשון דין ודברים ואינו כלום", והקשו שם מוס' ד"ה קנו על ד' רש"י דמפרש דאצרימא דהאומר לחזירו קאי וז"ל: "וקשה לר"י דמה יש להועיל שם קנין שהרי למי מקנה אותה והלא לכו"ע מפקר לה [כלומר דאף אי נימא דמגופה של קרקע מסלק נפשה אבל הלא הוי

רמז. לד' השעמ"ש הוי א"ש ההיא דכריתות דף כ"ד ע"א כנ"ל דר"ל ס"ל דאי אפשר הוי לשון הפקר, והקשו בגמ' דא"כ גם לשון דין ודברים אין לי בשרה זו ואין לי עסק בך יהי נמי לשון הפקר ומשני דלא סליק נפשי' מגופה דקרקע, והיינו דווחי סברא דאין כאן לשון הפקר, אבל אכתי הוי לשון סילוק אלא דלשון סילוק ל"מ, ולכאורה מנ"ל לגמ' דל"ה הפקר שמה היינו דחבירו אינו זוכה אבל הפקר מיהא הוי, ואפשר דלישנא ד"לא אמר כלום" משמעותה דל"מ אפי' בתורת הפקר, אכן לד' השעמ"ש"פ הוא פשוט דאם הי' מועיל מתורת הפקר הי' ממילא של השותף, ולמאי נפ"מ תניא דלא אמר כלום, ומוכח דאף הפקר לא הוי וא"ש היטב.